

Regulering bestrijdingsmiddelen door gemeenten

Anne de Vries, gemeente Tynaarlo, 19-11-2025

bestrijdingsmiddelen

- Werkzame stof versus eindproduct
- Natriumwaterstofcarbonaat
- Reguliere middelen:
 - Citronellaolie
 - Glyfosaat
 - RIVM: 20% bevat een Zeer Zorgwekkende Stof, 10% een potentiële ZZS
 - CLM: 25 toegelaten werkzame stoffen bevatten PFAS, van 150.000 kg (2010-20) naar 250.000 kg in 2023.
- Candidates for substitution: esfenvaleraat, pendimethalin en cypermethrin
- Biologische middelen
 - Vaak laag-risico middelen. MAAR ook:
 - (soms) Lambda-cyhalothrin
 - Parrafine oliën

A close-up photograph of a lavender flower spike. A honeybee is perched on one of the small purple blossoms, facing right. The background is a soft-focus field of more lavender flowers.

Provinciale handleiding

Regulering bestrijdingsmiddelen

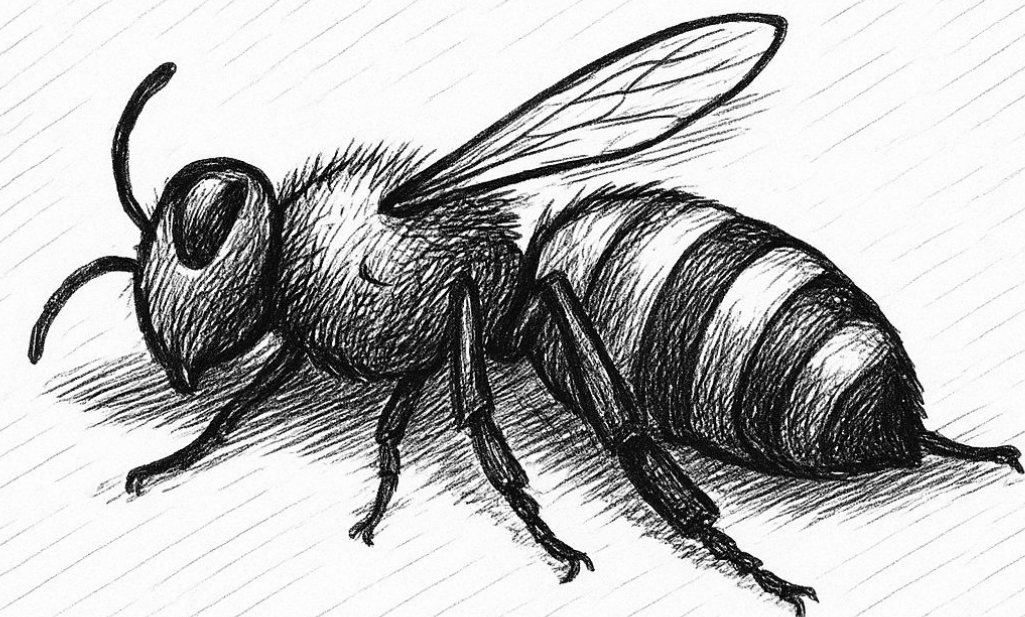
A photograph of a butterfly with orange and black wings resting on a cluster of small purple flowers. The background is a lush green field with more similar flowers.

Gemeentelijke handleiding

Regulering bestrijdingsmiddelen

Risico's

- Na Malta hoogst aantal kg/hectare
- Unicef: te hoge blootstelling bij 1 op de 12 Nldse kinderen
- RIVM: hogere concentraties in huisstof rondom bollenvelden
- Hiaten in risicobeoordeling: neurotox (o.a. Parkinson), cumulatie
- Correlaties met ziekten zoals Parkinson, kanker en autisme bij kinderen
- Achteruitgang insectenpopulatie

Ruimte voor lokale regelgeving

- Hardnekkig misverstand: alleen het Ctgb gaat over gebruik
- Verordening 1107/2009: lidstaten kunnen uit voorzorg maatregelen treffen als er onzekerheid bestaat over de risico's voor mens, dier of milieu (art. 1 lid 4)
- Holtingerveld-uitspraak (ECLI:NL:RVS:2025:1428) gebruik rondom N2000
- Lelieteeft-zaken: gebruik dichtbij woningen is onrechtmatig
- Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden (2009/128/EG)
- Gebruik minimaliseren in gebieden met kwetsbare groepen
 - Rijk: is taak voor gemeenten
 - Hof in Sevenum-zaak: in Nederland niet goed uitgevoerd
- Minimaliseren in N2000-gebieden en KRW-beschermde gebieden

Bescherming gezondheid mens en dier, natuur en milieu

Algemene regels voor hele Nederlandse grondgebied

Rijk

- Regels over gebruik (Bal, Wgb, Bgb)
- Regels over toelating (Wgb, Bgb)

Ctgb

- Toelating middelen
- Gebruiksvoorschriften (Ver. 1107/2009, Wgb, Bgb)

Veilig gebruik op specifieke locaties

Provincie

- Natura 2000, NNN, provinciale landschappen
- Halen KRW-doelen grondwater
- Grondwaterbeschermingsgebieden

Gemeenten

- Evenwichtige toedeling van functies aan locaties
- Gezondheid: Bescherming burgers en kwetsbare groepen

Waterschappen

- Halen KRW-doelen voor regionale wateren
- Regels over lozingen

- Art. 2.1 lid 4 Ow: in ieder geval rekening houden met beschermen van de gezondheid
- Kan ook uit voorzorg (Raad van State over geitenhouderijen)

Algemene regels, zoals:

- Spuitvrije/biologische zones rondom kwetsbare locaties (scholen, zorginstellingen, woningen etc.)
- Verbod op bepaalde (niet-biologische) teelten (bv. lelieteelt) □ Opsterland, Haaksbergen
- Verbod op bepaalde middelen

Vergunningsplichte n, zoals:

- Sierteelt
- Gebruik bepaalde middelen
- Gebruik binnen bepaalde zones

voorbeelden

Opsterland, bestemmingsplan Buitengebied (art. 3.5, aanhef en onder c):

“Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt het gebruik van gronden ten behoeve van de sierteelt, fruitteelt, boomteelt of overige opgaande meerjarige teeltvormen, tenzij het bestaand gebruik betreft.”

- Zie ook bestemmingsplan Buitengebied (art. 3.1) van gemeente Haaksbergen
- ECLI:NL:RBNNE:2025:3164: De voorzieningenrechter ziet geen ruimte voor een uitleg dat onder bestaand gebruik een roulatiecyclus moet worden begrepen, juist omdat de definitie uitgaat van de (feitelijke) situatie zoals die is ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan

Fryske Marren, Voorbereidingsbesluit Sierteelt

“Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 3.208 van het Besluit activiteiten leefomgeving, te verrichten als het gaat om sierteelt of de uitbreiding van sierteelt.”

Maatwerkvoorschriften

- Voordeel: meteen ingrijpen
- Nadeel: per locatie besluiten
- Kan ook aangevraagd worden door belanghebbenden (bv. omwonenden)
- Voorbeelden:
 - Spuitvrije zone
 - Teeltverbod
 - Verbod bepaalde middelen

Uitdagingen

- Nadeelcompensatie-claims
 - Schade gaat uit boven maatschappelijke risico (art. 4:126 Awb)
 - Geen gemist inkomen voor nog niet aangevangen bedrijfsvoering (ECLI:NL:RVS:2014:3968)
 - Grondwaardedaling: vergoeden boven 4%
 - Zorg voor voorzienbaarheid en goed participatietraject
- Verbod op willekeur
- Breedte van de spuitvrije zone
 - ABRvS: 50 m bij nieuwbouw
 - Civiele rechter in lelieteelt-zaken: 250 m
 - OBO-onderzoek: 250 m rondom bollenvelden veel hogere concentraties in huisstof
 - Momenteel: onderzoek RIVM en Wageningen

Pacht

- Beperkingen op bestrijdingsmiddelengebruik mogelijk
- Art. 7:319 lid 1 onder b BW: grondkamer keurt pachtovereenkomst niet goed bij voor de pachter buitensporige verplichtingen.
- Centrale Grondkamer over glyfosaatverbod in geliberaliseerde pacht (GP 11.812, GP 11.837, GP 11.840, GP 11.839, GP 11.835):
 - *Voorwaarde: “verpachter zal bij het einde van de pachtovereenkomst pachter niet aanspreken op het niet opleveren in de staat waarin het gepachte in gebruik is gegeven als dit niet opleveren in die staat het rechtstreeks gevolg is van het verbod op het gebruik van glyfosaat en pachter redelijkerwijs geen andere maatregelen heeft kunnen treffen om dit te voorkomen.”*
- Maar je kunt ook denken aan:
 - Ophogen bod duurzame telers
 - Voorschrijven biologische teelten (bv. rondom Natura 2000)
- Goed voorbeeld: Brabant □ algeheel verbod op glyfosaat, chemie-vrij in 1 km rondom N2000.
 - Voornemen vanaf 2027: verbod op alle chemische bestrijdingsmiddelen bij pachtgronden.

Kwalitatieve plichten

- Bij verkoop van grond
- Art. 6:252 BW: verplichting om te dulden of niet te doen die rust op de eigenaar van een registergoed (waaronder grond)
- Gaat over op nieuwe eigenaars

Aandachtspunten voor overheden

- Didam-arrest
 - Transparantie in uitgifte
 - Objectieve, toetsbare en redelijke selectiecriteria
- Doorkruizingsleer

**Vragen
en
discussie**